

Yhteenveto lausunnoista

palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta

Ann-Sofie Nylund & Heidi Hovisilta | 8.11.2024

Östra **UUSIMAA**
Itä **NYLAND**

Hyvinvointialue
Välkärdssområde

Toteutus

- Palveluverkkosuunnitelman ensimmäinen luonnos julkaistiin 24.9.24, jonka jälkeen kunnat ja hyvinvointialueen omat toimielimet saivat antaa lausunnon 7.11.24 mennessä. Lausuntoja tuli 17 taholta:
 - Askolan kunnanhallitus
 - Askolan vanhusneuvosto
 - Lapinjärven kunnanhallitus
 - Loviisan kaupunginhallitus
 - Loviisan vanhusneuvosto
 - Myrskylän kunnanhallitus
 - Porvoon kaupunginhallitus
 - Pukkilan kunnanhallitus
 - Pukkilan vanhus- ja vammaisneuvosto
 - Sipoon kunnanhallitus
 - Hyvinvointialueen vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto
 - Hyvinvointialueen palveluiden järjestämisen lautakunta, varautuminen ja turvallisuus -lautakunta, kehittäminen ja yhteistyö -lautakunta ja kansalliskielilautakunta
 - Lisäksi toimitettiin yksi vetoamus henkilöstön taholta ja yhden lausunnon liitteenä oli henkilöstön edustajien kommenttikirjaus
- Lausuntojen läpikäynnissä on poimittu niistä keskeisiä nostoja, jotka liittyvät palveluverkkosuunnitelman talousvaikutuksiin, kiinteistöihin, palveluiden saatavuuteen, asiakasryhmiin, henkilöstöön, digitalisaatioon ja palveluiden saatavuuteen. Tekoälyä on hyödynnetty joidenkin yhteenvetojen laadinnassa
- Nostot esitetään kootusti aiheittain

Nostot erityisistä asiakasryhmistä

- Asiakasryhmät joista nostettiin erityistä huolta olivat:
 - Ikääntyneet (mainittiin useimmin)
 - Autottomat
 - Maahanmuuttajat
 - Työttömät
 - Älylaitteettomat
 - Ruotsinkieliset ja muunkieliset

Nostot kiinteistöistä

- Lausunnoissa pääosin nostettiin esiin, että tilat ovat lausujan näkökulmasta joko hyvässä kunnossa, soveltuvat sote-palveluiden tuottamiseen tai että omistajalla on valmius kunnostaa tarvittavat tilat
- Lausunnoissa myös ehdotettiin tilojen käyttötarkoituksen uudelleen tarkastelua
- Kahdessa lausunnossa nostetaan esiin yhtiöittämisvelvoitteen täyttäminen
- Kahdessa lausunnossa mainittiin suunnitteilla oleva Hyvinvointikeskus ja sen ripeää edistäminen
- Lausunnoissa nousi esiin myös tahto yhteistyöhön ja esim. vuokrasopimusten uudelleen tarkastelu. Yhdessä lausunnossa todetaan: *”Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen tarvitsemat parannustoimet voidaan myös toteuttaa muuttamatta rakennuksen vuokraa.”*

Nostot henkilöstöön liittyen

- Viisi lausuntoa nostaa esiin, ettei henkilöstön saatavuuden kanssa ole ollut ongelmia
- Ehdotettujen uudistusten pelätään:
 - vähentävän asiakas- ja potilastyöhön käytettävää aikaa välimatkojen kasvaessa
 - hajautettavan toimivia työyhteisöjä, joissa sitoutuneita työntekijöitä
 - ettei henkilöstöä kuulla ja heidän kokemustaan ei oteta huomioon
 - ettei henkilöstöä tueta riittävästi muutoksessa
 - lisäävän henkilöstön vaihtuvuutta ja vaikeuttavan saatavuutta
 - heikentävän henkilöstön osaamista
 - laskevan potilasturvallisuutta
- Mäntyrinteen ja Rosenkullan henkilöstöltä on saatu kannanotot suunnitelmasta

Nostot talousvaikutuksesta

- Esitettyjen toimenpiteiden todetaan tuovan vain vähäisiä säästöjä, ei lainkaan säästöjä tai nostavan kustannuksia.
- Suunnitelman luonnosta kritisoidaan taloudellisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuudesta. Yhdessä lausunnossa todetaan: *"Tarvevakioidun arvioinnin sijaan tulee vastata kunkin alueen todellisiin palvelutarpeisiin."*
- Suunnitelman sisältävien ehdotusten nähdään nostavan kustannuksia mm. näistä syistä:
 - Ambulanssikuljetukset välimatkojen pidentyessä
 - Valinnanvapauden myötä asukkaat siirtyvät toisen hva:n asiakkaiksi
 - Rokotuskattavuus laskee, jolloin sairastavuun nousee
 - Virka-ajan ulkopuolinen päivitykseen hakeutuminen HUSiin
 - Vaikuttamistoimielimen hyödyntämättä jättäminen
- Yhdessä lausunnossa ehdotetaan vuokran laskemista

Nostot palveluiden saatavuudesta

- Palveluiden keskittyminen suurempiin yksiköihin tai muihin kuntiin heikentää alueellista kattavuutta ja yhdenvertaisuutta, erityisesti haja-asutusalueilla.
- Jokaisessa kunnassa tulisi säilyttää peruspalvelut turvaava palvelupiste. Joissain lausunnoissa on määritelty mitkä palvelut näissä pisteissä olisi saatavilla.
- Liikkuvat ja jalkautuvat palvelut nähdään tärkeänä ratkaisuna palveluiden saavutettavuuden parantamiseksi pienemmillä paikkakunnilla. Näiden tulisi olla käytössä ennen kuin kiinteitä toimipisteitä mahdollisesti lakkautetaan.
- Suunnitelmissa on huomioitu saavutettavuus maantieteellisesti, mutta sen tulisi ottaa huomioon myös ajallinen saavutettavuus, etenkin niille, jotka ovat joukkoliikenteen varassa. Saavutettavuutta tulisi tarkastella myös kielellisen saavutettavuuden näkökulmasta, huomioiden myös viittomakieli.
- Palvelupisteiden väheneminen saattaa heikentää palvelun laatua ja pidentää hoitoon pääsyä, mikä voi johtaa korkeampiin terveydenhuollon kustannuksiin pitkällä aikavälillä
- Lakkautuksia tehdessä tulisi varmistaa, että korvaavat palvelut ovat käytettävissä ja että palveluiden kapasiteetti vastaa todellista kysyntää
- Matkakustannusten lisääntyessä ikääntyneiden ja muiden haavoittuvien ryhmien, kuten vammaisten, mahdollisuudet käyttää palveluja vähenevät. Tämä voi johtaa rokotuskattavuuden laskuun ja sairaanhoitokulujen nousuun.
- Eri palvelumuotojen synergiaetuja tulisi tarkastella ja hoidon jatkuvuuteen kiinnittää enemmän huomiota. Lisäksi läheisten mahdollisuus osallistua yksilön saamaan hoitoon ja palveluun tulisi huomioida.
- *”Matalan kynnyksen palveluita tulisi olla saatavilla mahdollisimman lähellä asiakasta.”*
- Väestön ikääntymisen vaikutus palvelutarpeeseen

Nostot digipalveluista

- Digipalvelut eivät ole kaikille ikääntyneille ja vammaisille täysin esteettömiä ja saavutettavia. Tarvitaan erityishuomiota, jotta kaikilla väestöryhmillä olisi tasavertainen pääsy näihin palveluihin.
- Vaikka digitaaliset palvelut voivat täydentää perinteisiä palveluita hyvin, perinteisiä palveluita ei pitäisi ajaa alas ennen kuin varmistetaan digitaalisten palveluiden toimivuus
- Hyvä Digi -palvelujen opastustilaisuudet eivät ole tavoittaneet laajasti ikääntyneitä, mikä osoittaa tarpeen tehokkaammalle tiedotukselle ja opastukselle
- Digipalvelujen rakennus-, ylläpito- ja henkilöstökustannukset pitäisi sisällyttää palveluverkkosuunnitelmaan, sillä ne ovat osa kokonaisvaltaista palveluverkkoa, eivät pelkästään fyysiset toimipisteet

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

- Toive tiiviimmästä yhteistyöstä mm.:
 - palveluverkkojen suunnittelussa
 - HyTe-työssä (ml. järjestöt)
 - kaavoituksessa
 - tiedolla johtamisessa
- TE-palveluiden kokonaisuus
- Toive hva:n oman ennalta ehkäisevien palveluiden tarjonnasta: *”Eryteisesti tulisi tarkastella kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspintayhteistyötä ja asukkaiden tasapuolista kohtelua”*
- Toimipisteen lakkauttaminen vaikuttaa lausuntojen mukaan myös mm. muuhun alueen palveluverkkoon, alueelliseen elinvoimaan ja vapaaehtoistoiminnan supistumiseen
- Julkisen liikenteen puutteellisuus

Muut huomiot

- Jokaisessa lausunnossa esitettiin kysymyksiä, ehdotuksia, vaateita tai lisäselvityspyyntöjä.
- Eniten nostettiin esiin vaikutuksen arvioinnin puuttuminen tai riittämättömyys
- Moni kysymys liittyi termien määrittelyyn ja tarkentamiseen
- Lausunnoissa kaivattiin vaihtoehtoja suunnitelmalle
- *”...tulevaisuudessa palveluverkkosuunnitelmassa voisi myös olla mukana pelastustoimi ja pelastustoimen palvelut, jotta voitaisiin hyödyntää enemmän integraatiota palveluiden välillä.”*

Östra **UUSIMAA**
Itä **NYLAND**

Hyvinvointialue
Välärdsområde